

ΙΟ3 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ VAMOS

Ειδικός στην εργασιακή και κοινωνική ένταξη των μεταναστών
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: 1 ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Στερεότυπα και προκαταλήψεις

2019-1-ES01-KA202-065450

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ευρετήριο

Κεφάλαιο 1 – Επίλυση προβλήματος

Κεφάλαιο 2 – Δημόσιος λόγος

Κεφάλαιο 3 – Διαχείριση διδασκαλίας σε τάξη

Κεφάλαιο 4 – Συναισθηματική νοημοσύνη

Κεφάλαιο 5 – Οριζόντια επικοινωνία

Κεφάλαιο 6 – Ενεργητική ακρόαση

Κεφάλαιο 7 – Στερεότυπα και προκαταλήψεις

**ΘΕΜΑΤΙΚΗ
ΕΝΟΤΗΤΑ : 1
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ
ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ &
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ**

Κεφάλαιο 7: Στερεότυπα και προκαταλήψεις: Αναγνωρίστε την προκατάληψη

ΜΕΧΡΙ το τέλος αυτής της Ενότητας θα μπορείτε να:

01

προσδιορίζετε τα στερεότυπα.

02

γνωρίζετε τα προβλήματα αλλά και τα οφέλη των στερεοτύπων.

03

μάθετε πώς να χαλαρώνετε όταν μιλάτε μπροστά σε κοινό

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7
ΣΤΟΧΟΙ

Στερεότυπα και Προκαταλήψεις: Αναγνωρίστε την προκατάληψη

- Το στερεότυπο αναφέρεται σε πεποιθήσεις ότι ορισμένα γνωρίσματα, χαρακτηριστικά και συμπεριφορές είναι κοινά σε όλα τα μέλη μιας συγκεκριμένης ομάδας ανθρώπων.
- Οι άνθρωποι τα χρησιμοποιούν για να κατηγοριοποιούν κοινωνικές ομάδες συχνά με βάση ορατά χαρακτηριστικά, που παρέχουν τη μεγαλύτερη διαφοροποίηση μεταξύ ομάδων ανθρώπων (για παράδειγμα: χρώμα δέρματος, φύλο, ηλικία κ.α.).
- Τα στερεότυπα συνήθως χτίζονται με βάση άμεσες προσωπικές εμπειρίες ή από άλλα άτομα.
- Τα μέσα ενημέρωσης έχουν μεγάλη επιρροή στη διαμόρφωση στερεοτύπων όταν έχουμε περιορισμένες ευκαιρίες για ουσιαστική ανταλλαγή με άτομα εκτός της κοινωνικής μας ομάδας.

Τα οφέλη των στερεοτύπων

- Ο ανθρώπινος εγκέφαλος έχει μια φυσική τάση να κατηγοριοποιεί τα πάντα. Ο εγκέφαλός μας βομβαρδίζεται συνεχώς με πολλά ερεθίσματα.
- Για το λόγο αυτό, χρειαζόμαστε μια αποτελεσματική μέθοδο για να κατανοήσουμε όλες αυτές τις πληροφορίες, ώστε να μην υπερφορτώνουμε τον εγκέφαλό μας.
- Η κατηγοριοποίηση των ανθρώπων μας βοηθά να πλοηγηθούμε πιο αποτελεσματικά στον κοινωνικό μας κόσμο.
- Η κοινωνική κατηγοριοποίηση παρέχει μια αίσθηση τάξης και προβλεψιμότητας στην οποία μπορούμε να βασιστούμε για να καθοδηγήσουμε τις αλληλεπιδράσεις μας με τους άλλους.

Ο κίνδυνος του single story (υπερβολικά απλοϊκές και μερικές φορές ψευδείς αντιλήψεις που σχηματίζουμε για άτομα, ομάδες ή χώρες)

- Στερεότυπα είναι ιστορίες που έχουν ειπωθεί ξανά και ξανά στο χρόνο.
- Χρησιμοποιώντας τα λόγια της συγγραφέα Chimamanda Ngozi Adichie, και η ομιλία της στο TED για τον κίνδυνο του single story βρίσκεται: «δείξε στους ανθρώπους ως ένα πράγμα, ως μόνο ένα πράγμα, [...] και αυτό γίνονται».
- Ο κίνδυνος πίσω από τα στερεότυπα δεν είναι αν είναι αληθινά ή ψευδή, θετικά ή αρνητικά, αλλά ότι είναι ελλιπή.
- Είναι, στην καλύτερη περίπτωση, θραύσματα μιας αντιληπτής πραγματικότητας. αλλά μια ιστορία μπορεί σύντομα να μετατραπεί σε μία μοναδική.
- Το πρόβλημα είναι ότι μεμονωμένες ιστορίες που λέγονται βάση στερεοτύπων μπορούν να ανοίξουν τις πόρτες σε μορφές διακρίσεων, απάτης, ακόμη και απανθρωποποίησης.

Εδώ μπορείτε να ελέγξετε το βίντεο

<https://youtu.be/T8DTN5aORzA?t=13>

Τα προβλήματα με τα στερεότυπα

▷ Κοινωνικά κατασκευασμένα

Ορισμένα στερεότυπα είναι ενημερωμένες γενικεύσεις για μια ομάδα ανθρώπων. Πολλά στερεότυπα είναι λανθασμένα όταν βασίζονται σε φυλή, θρησκεία ή φύλο. Τα στερεότυπα μπορεί να είναι προβληματικά και αντιπαραγωγικά όταν εργάζεστε με διαφορετικούς ανθρώπους.

▷ Αυθαίρετα

Τα στερεότυπα είναι αυθαίρετοι τρόποι κατηγοριοποίησης ατόμων.

Τα στερεότυπα μπορεί να μην αντιπροσωπεύουν με ακρίβεια τα χαρακτηριστικά ενός συγκεκριμένου μέλους αυτής της ομάδας.

▷ Προκατειλημμένα

Η έρευνα δείχνει ότι πιστεύουμε ότι τα άτομα από την ίδια κοινωνική ομάδα μοιάζουν περισσότερο από ό,τι στην πραγματικότητα.

Τείνουμε επίσης να μεγαλοποιούμε τις διαφορές μεταξύ κοινωνικών ομάδων.

Οι ερευνητές αναφέρουν επίσης μεροληψία στις κατηγοριοποιήσεις μας σε ομάδες εκτός και εντός ομάδων. Οι **έξω-ομάδες** είναι κοινωνικές ομάδες στις οποίες δεν αντιλαμβανόμαστε ότι ανήκουμε. Οι **έσω-ομάδες** είναι οι κοινωνικές ομάδες με τις οποίες ταυτιζόμαστε περισσότερο. Αντιλαμβανόμαστε ότι τα μέλη των έξω-ομάδων μοιράζονται παρόμοια χαρακτηριστικά, αλλά πιστεύουμε ότι τα μέλη των έξω-ομάδων έχουν μοναδικά χαρακτηριστικά και ιδιότητες.

Διαφορές στην τάση για στερεότυπα

- Οι ερευνητές έχουν δείξει ότι τα άτομα με μεγαλύτερη ανάγκη για έλεγχο είναι πιο πιθανό να χρησιμοποιούν στερεότυπα.
- Επιπλέον, όταν διαθέτουμε περιορισμένους διανοητικούς πόρους για να κατανοήσουμε το κοινωνικό μας περιβάλλον, βασιζόμαστε περισσότερο σε στερεότυπα για να κάνουμε κρίσεις και να καθοδηγούμε τις συμπεριφορές μας.
- Η εξάρτηση από τα στερεότυπα είναι πιο έντονη όταν αποσπάται η προσοχή μας από μια άλλη ψυχικά επιβαρυντική εργασία ή όταν βρισκόμαστε κάτω από συναισθηματικό ή φυσιολογικό στρες.

Τι να κάνουμε όταν εμφανίζονται στερεότυπα και προκαταλήψεις;

- Η αντιμετώπιση και η αντίδραση σε στερεότυπα και προκαταλήψεις δεν είναι εύκολη δουλειά, καθώς απαιτεί προβληματισμό, αυτοκριτική και προσαρμογή πριν από την πρακτική δράση.
- Είναι δύσκολο να παραδεχτούμε ότι όλοι χρησιμοποιούμε στερεότυπα και προκαταλήψεις στην καθημερινότητά μας, είτε συνειδητά είτε όχι.
- Αυτή η διαδικασία αυτοστοχασμού θα πρέπει να περιλαμβάνει μια σειρά από ενδοσκοπικά ερωτήματα, όπως: «πότε χρησιμοποιώ στερεότυπα; Σε ποιες ομάδες εφαρμόζω τα στερεότυπα; Σε ποια πλαίσια; Με ποιόν? Είμαι αντικειμενικός ή συναισθηματικός όταν κρίνω τους άλλους; Τι μήνυμα προσπαθώ να μεταδώσω χρησιμοποιώντας, κ.ά.
- Είναι ζωτικής σημασίας να μπορούμε να εξατομικεύσουμε ρητές και σιωπηρές μορφές στερεοτύπων και προκαταλήψεων.
- Τέλος, το τελευταίο βήμα είναι να τους αμφισβητήσετε εξετάζοντας με εν συναίσθηση όλες τις ιστορίες ενός συγκεκριμένου ατόμου ή μέρους.

Δραστηριότητα:

Μην βάζετε ανθρώπους σε κουτιά

- ▷ Δείτε αυτό το βίντεο και μετά κάντε στον εαυτό σας τις παρακάτω ερωτήσεις:

<https://youtu.be/jD8tjhVO1Tc?t=2>

- ▷ Έχετε νιώσει ποτέ ότι κάποιος σας έβαλε σε ένα κουτί;
- ▷ Τι συνέβη?
- ▷ Νιώσατε προσβεβλημένος;

Βιβλιογραφία:

- ▷ Dice Training Manual <https://cesie.org/en/resources/dice-training-manual/>
- ▷ <https://cultureplusconsulting.com/2015/05/24/unconscious-bias-stereotypes-prejudice-discrimination/>
- ▷ https://www.ted.com/talks/chimamanda_ngozi_adichie_the_danger_of_a_single_story/transcript?language=es

Ευχαριστούμε!

